

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Η Υπηρεσία Μεταλλείων είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της περί Μεταλλείων και Λατομείων Νομοθεσία και των σχετικών Κανονισμών, για την εφαρμογή της περί Εκρηκτικών Υλών Νομοθεσίας και των σχετικών Κανονισμών και υπεύθυνη για τον έλεγχο για την εφαρμογή των Κυπριακών Προτύπων για τα αδρανή (σκύρα και άμμο). Αποτελεί επίσης σύμβουλο του Κράτους πάνω σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με το μεταλλευτικό πλούτο της Χώρας και ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ Κυβέρνησης, Μεταλλευτικών Εταιρειών και Ερευνητών.

1.2. Από τις αρμοδιότητες της, η Υπηρεσίας Μεταλλείων, έχει σας στόχους και επιδιώξεις την ορθολογιστική ανάπτυξη του ορυκτού πλούτου της Χώρας μέσα από δραστηριότητες που να εξασφαλίζουν ελαχιστοποίηση της επίδρασης τους στο περιβάλλον, ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας για τους εργαζόμενους και παροχή άριστης ποιότητας προϊόντων στην αγορά.

1.3. Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων, η Υπηρεσία Μεταλλείων, είναι οργανωμένη έτσι ώστε να αντεπεξέρχεται στις πιο κάτω κύριες ενασχολήσεις:

- Την έκδοση των Ερευνητικών Αδειών, Προνομίων Λατομείου και Μεταλλευτικών Μισθώσεων και τον έλεγχο της τήρησης των όρων έκδοσης τους.
- Την εξέταση των Περιβαλλοντικών Μελετών για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις.
- Τον έλεγχο των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία, λατομεία και συναφείς εγκαταστάσεις.
- Τον έλεγχο της εισαγωγής, αποθήκευσης, πώλησης και χρήσης των εκρηκτικών υλών και κυνηγετικών ειδών.
- Συνεργαζόμενη με εργαστήρια άλλων τμημάτων, να ασκεί τον έλεγχο για την εφαρμογή των Κυπριακών Προτύπων για τα αδρανή υλικά.
- Διατηρεί Λογιστήριο για την είσπραξη ενοικίων, δικαιωμάτων και τελών για τις εκμεταλλεύσεις.

2. ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

2.1. Ως γνωστό η Κυπριακή μεταλλευτική βιομηχανία ήταν δραστηριοποιημένη στην παραγωγή μεταλλευμάτων και συμπυκνωμάτων χαλκού, σιδηροπυρίτη, χρυσού, χρωμίτου καθώς και ινών αμιάντου.

Από το 1970 η μεταλλευτική βιομηχανία βρίσκεται σε ύφεση γεγονός που οφείλεται κυρίως, πλην των γνωστών λόγων της κατάληψης σημαντικών μεταλλευτικών περιοχών από τα Τουρκικά στρατεύματα και της εξάντλησης των μεγάλων και πλούσιων κοιτασμάτων της Χώρας, στην εξακολουθούμενη αύξηση του κόστους παραγωγής χωρίς ανάλογη αύξηση στις διεθνείς τιμές πώλησης των μετάλλων.

2.2. Η μοναδική μεταλλευτική δραστηριότητα που υπάρχει σήμερα στη Χώρα είναι το μεταλλείο χαλκού της Σκουριώτισσας, που επαναενεργοποιήθηκε στα μέσα του 1996 και που παράγει καθόδους μεταλλικού χαλκού (99,999%), εφαρμόζοντας την μέθοδο της εκχύλισης – εξαγωγής με οργανικό διαλύτη – ηλεκτρανάκτησης (Leaching - SX - EW). Η δυναμικότητα παραγωγής ανέρχεται στις 8.000 – 10.000 τόνους καθόδων χαλκού ετήσια, ενώ κατά το 2000 παράχθηκαν 5.000 τόνοι και μέχρι σήμερα συνολικά περίπου 21.000 τόνοι. Αναμένεται ότι η διεύθυνση της εταιρείας του μεταλλείου Σκουριώτισσας θα επεκτείνει τις εργασίες στη περιοχή, με στόχο την αύξηση της δυναμικότητας της μονάδας στις 11.000 τόνους καθόδων χαλκού ετήσια. Η δραστηριότητα αυτή άνοιξε τις προοπτικές για εξέταση εκμετάλλευσης των φτωχών χαλκούχων Κυπριακών κοιτασμάτων με την εν λόγω μέθοδο.

2.3. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες για μέταλλα επιδείχθηκε έντονο ενδιαφέρον για χρυσό και χαλκό. Σήμερα βρίσκονται σε ισχύ περί τις 47 ερευνητικές άδειες για μεταλλεύματα.

3. ΛΑΤΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

3.1. Σε αντίθεση με τη μεταλλευτική βιομηχανία, η λατομική βιομηχανία είναι έντονα δραστηριοποιημένη. Υπάρχουν Παγκύπρια περίπου 270 λατομεία που παράγουν διάφορα πετρώματα και βιομηχανικά ορυκτά.

3.2. Για επιτόπια χρήση παράγονται:

- Χαβάρες και χαβαροχάλικα για υποθεμελιώσεις οδικών έργων.
- Αδρανή υλικά κυρίως από ασβεστόλιθο και διάβαση για τις, ανάγκες της οικοδομικής βιομηχανίας και των άλλων κατασκευών (δρόμοι κλπ).
- Μαργαϊκός ασβεστόλιθος, άργιλος και γύψος ως πρώτη ύλη για τη τροφοδότηση των δύο τσιμεντοβιομηχανιών της Χώρας.
- Ασβεστόλιθος για παραγωγή ασβέστη.
- Άργιλος για ικανοποίηση των αναγκών των τουβλοποιϊών.
- Γύψος για παραγωγή επιχρισμάτων.
- Ασβεστιτικός ψαμμίτης για παραγωγή οικοδομικής πέτρας και πέτρας επενδύσεως κτιρίων.

Η χώρα θεωρείται αυτάρκης όσον αφορά πρώτες ύλες για οικοδομές, δρόμους, λιμάνια, υδατοφράκτες και άλλα κατασκευαστικά έργα.

Πλην των εξαγωγών ασβέστη, τσιμέντου, επιχρισμάτων και οικοδομικής πέτρας, οι κυριότερες εξαγωγές λατομικών υλικών εστιάζονται:

- Σε μπεντονίτη (ενεργοποιημένο ή μη) που εξάγεται κυρίως υπό μορφή διαβαθμισμένου προϊόντος για οικιακή χρήση (cat- litter)
- Σε διαβαθμισμένο γύψο για ικανοποίηση αναγκών παραγωγής γυψοσανίδων, τσιμέντων και επιχρισμάτων
- Σε αλεσμένες ούμπρες και ώχρες για παραγωγή βαφών.

3.3. Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η λατομική βιομηχανία είναι η καθυστέρηση στην έκδοση/ανανέωση των αδειών λατόμευσης, η οποία προέρχεται από τη μη έγκαιρη έκδοση/ανανέωση πολεοδομικών αδειών. Μετά από επαφές, εντός του 2000, με τις Πολεοδομικές Αρχές συμφωνήθηκε όπως οι πολεοδομικές άδειες των πλείστων λατομείων εκδίδονται/ανανεώνονται για τρία χρόνια αντί δύο, που ίσχυε μέχρι σήμερα. Επίσης σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, έχουν ετοιμαστεί προτάσεις για την δημιουργία πρόσθετων λατομικών ζωνών, που εκτός από αδρανή υλικά θα καλύπτουν και μπεντονίτες, γύψους, ασβεστιτικούς ψαμμίτες και

λατομικές πρώτες ύλες για την παραγωγή τσιμέντου. Οι εν λόγω προτάσεις θα ληφθούν υπ' όψη στην Τροποποίηση της Δήλωσης Πολιτικής του 2001. Αναμένεται δε ότι το πρόβλημα θα επιλυθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα με την ολοκλήρωση της Μελέτης για την Αειφόρο Λατομική Ανάπτυξη. Στην επίλυση του πιο πάνω προβλήματος θα συμβάλει ο εκσυγχρονισμός της Μεταλλευτικής Νομοθεσίας και η εναρμόνιση της με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, γεγονός για το οποίο εντός του 2000 έχουν ετοιμαστεί όροι για να ζητηθούν προσφορές από νομικούς οίκους.

3.4. Όσον αφορά τις ερευνητικές άδειες, για λατομικά υλικά εξακολουθεί το ενδιαφέρον από ξένες εταιρείες για διερεύνηση γύψου.

4. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ

4.1. Από το 1990 καθιερώθηκε ο θεσμός εκπόνησης μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τις κυριότερες εκμεταλλεύσεις. Για την εξέταση των μελετών, λειτουργεί Αρμόδια Τεχνική Επιτροπή η οποία συντονίζεται από την Υπηρεσία Μεταλλείων. Οι μελέτες αναθεωρούνται και επανεξετάζονται κάθε δύο χρόνια με βάση τα εκάστοτε νέα δεδομένα. Μέσα στο 2000 εξετάστηκαν περίπου 20 μελέτες ενώ το σύνολο των εκμεταλλεύσεων που επιβάλλεται να υποβάλλουν μελέτη κάθε δύο χρόνια είναι περίπου 50.

4.2 Με την συμβολή της Υπηρεσίας Μεταλλείων, προτάθηκαν από την Τεχνική Επιτροπή Αμμοχαλικών, κριτήρια για τον περιορισμό της παραχώρησης αδειών λατομείων για την παραγωγή αδρανών υλικών, κατά τρόπον ώστε να υπάρχει αφενός επάρκεια προϊόντων στην αγορά, αφ' εταίρου οι επηρεαζόμενες από τις λατομείους περιοχές να είναι οι ελάχιστα δυνατές.

5. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

Ένα μεγάλο μέρος των καθηκόντων του προσωπικού της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι οι επιθεωρήσεις των μεταλλείων, λατομείων και συναφών εγκαταστάσεων για σκοπούς πρόληψης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών. Με βάση ειδικούς Κανονισμούς οι εργαζόμενοι εξετάζονται κάθε δύο χρόνια από το Ιατρικό Συμβούλιο Πνευμοκονίασης για παρακολούθηση της υγείας τους.

Παράλληλα, η Υπηρεσία Μεταλλείων, συνεργάζεται σε ικανοποιητικό βαθμό με το Τμήμα Εργασίας (Κλάδο Επιθεώρησης Εργοστασίων) για την περαιτέρω βελτίωση των συνθηκών ασφάλειας και υγείας στα μεταλλεία και λατομεία.

Επίσης εντός του 2000 αναβαθμίστηκε το σχέδιο παροχής χορηγίας, για εγκατάσταση από τις μεταλλευτικές και λατομικές μονάδες συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης από σκόνης και υγρά απόβλητα, έτσι ώστε να καλύπτει όλες τις μεταλλευτικές και λατομικές μονάδες των οποίων η πρώτη ύλη υφίσταται επεξεργασία (θραύση, διαβάθμιση κλπ).

6. ΕΚΡΗΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΑ ΕΙΔΗ

Όπως είναι γνωστό για την εξόρυξη μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών είναι απαραίτητη η χρήση εκρηκτικών υλών. Ο Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Μεταλλείων είναι ταυτόχρονα και ο Επιθεωρητής Εκρηκτικών Υλών ο οποίος, κατόπιν εξέτασης, εκδίδει σε κατάλληλα και ικανά πρόσωπα άδεια χρήσης εκρηκτικών υλών, η οποία πρέπει να ανανεώνεται κάθε χρόνο. Κατά την διάρκεια του 2000 υπήρχαν 170 αδειούχοι χειριστές εκρηκτικών υλών.

Κατά τη διάρκεια του 2000 χορηγήθηκε αριθμός αδειών για εκρηκτικές ύλες, όπως φαίνονται στο πιο κάτω πίνακα:

Πίνακας Αδειών Εκρηκτικών Υλών για το 2000

Άδεια	Εισαγωγής	Κατασκευής	Αποθήκευσης	Πώλησης
Κυνηγετικά Είδη	29	25	222	224
Πυροτεχνήματα	16	-----	17	19
Εκρηκτικές Ύλες Ψηλής Έντασης	6	28	16	4

7. ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΔΡΑΝΗ (ΥΛΙΚΑ)

Το σύνολο των λατομικών σκυροθραυστικών μονάδων ελέγχονται, κατά πόσον παράγουν αδρανή υλικά σύμφωνα με τα Κυπριακά Πρότυπα (CYS 14, CYS 64, CYS 99). Κατά το 2000 λήφθηκαν περίπου 1.000 δείγματα με βάση τα οποία ελέγχθηκαν 30 μονάδες. Ο έλεγχος γίνεται μέσω Αρμόδιας Τεχνικής Επιτροπής την οποία συντονίζει η Υπηρεσία Μεταλλείων και η οποία προβαίνει σε εισηγήσεις προς τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για λήψη μέτρων κατά των μονάδων που παρανομούν.

Εντός του 2000 ανεστάλη η πώληση οκτώ προϊόντων από τρεις σκυροθραυστικές μονάδες.

Προσπάθεια και στόχος της Υπηρεσίας, είναι να ενταθούν οι προσπάθειες έτσι ώστε να πειστούν τα διάφορα εμπλεκόμενα μέρη, ότι ο έλεγχος των αδρανών υλικών να πραγματοποιείται κυρίως κατά τη χρήση τους και να μην περιορίζεται στον δειγματοληπτικό έλεγχο που ασκεί η Υπηρεσία Μεταλλείων κατά το στάδιο της παραγωγής τους.

8. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

8.1 Οι παραγωγές και εξαγωγές μεταλλευμάτων από το 1997 έως το 2000 φαίνονται στους αντίστοιχους συνημμένους πίνακες.

8.2 Τα έσοδα της Υπηρεσίας για το έτος 2000 ανέρχονται στις £2.023.902 εκ των οποίων ποσό £1.121.998 παραχωρήθηκε στις κοινότητες που επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τις λατομικές εργασίες, με σκοπό την εκτέλεση των δικών τους αναπτυξιακών έργων.

Το υπόλοιπο ποσό £901.904, κατατέθηκε στο πάγιο ταμείο του Κράτους και αναλύεται ως ακολούθως:

- Ενοίκια Ερευνητικών Αδειών	£ 32.670
- Άδειες για Εκρηκτικές Ύλες	£ 76.350
- Ενοίκια μεταλλευτικών μισθώσεων και Προνομίων Λατομείου	£ 99.930
- Δικαιώματα Εξαγωγών (Royalties)	£ 243.594
- Δικαιώματα από επιτόπιες πωλήσεις (25%)	£ 373.998
- Χρηματικές ποινές	£ 14.534
- Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος	£ 41.249
- Άλλα Δικαιώματα	£ 19.579

8.3. Τα συνολικά έσοδα της χώρας από εξαγωγές μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών ήταν για το 2000 £12.327.055 συγκρινόμενα με του 1999 που ήταν £11.344.709.

9. Ο ΠΕΡΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ (ΠΑΡΑΓΩΓΗ) ΝΟΜΟΣ

Εντός του 2000 επιδείχθηκε έντονο ενδιαφέρον από ξένες εταιρείες για διεξαγωγή ερευνών στο θαλάσσιο χώρο της Κύπρου, για εντοπισμό κοιτασμάτων ορυκτών Υδρογονανθράκων.

Για το λόγο αυτό, σε συνεργασία με το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, πραγματοποιήθηκαν επαφές με ξένους ειδικούς, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της περί Πετρελαιοειδών Νομοθεσίας, την εναρμόνιση της με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο και την χάραξη πολιτικής για την έρευνα και εκμετάλλευση των ορυκτών Υδρογονανθράκων.

**Πίνακας παραγωγής μεταλλευμάτων και λατομικών υλικών
για την περίοδο 1997 – 2000 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	1997	1998	1999	2000
Χαλκός	4.000	5.000	5.033	5.197
Αδρανή Υλικά	6.500.000	7.650.000	8.500.000	8.800.000
Χαβάρα και Χαβαροχάλικα	3.300.000	2.000.000	2.400.000	1.800.000
Μαργαϊκός Ασβεστόλιθος	1.520.000	2.000.000	1.600.000	1.810.000
Άργιλος	350.000	380.000	400.000	450.000
Πέτρα Οικοδομής	90.000	80.000	70.000	50.000
Ογκόλιθοι	600.000	20.000	35.000	30.000
Μπεντονίτης	150.000	170.000	200.000	190.000
Ούμπρα και Ώχρα	8.000	6.000	6.000	8.000
Μάρμαρο	20.000	8.000	4.000	2.000
Ασβέστης	6.000	5.500	6.000	6.800
Γύψος	300.000	350.000	300.000	260.000

**Πίνακας Εξαγωγών
για την περίοδο 1997 – 2000 (σε μετρικούς τόνους).**

Μεταλλεύματα και λατομικά υλικά	1997	1998	1999	2000
Χαλκός	4.045	4.917	5.260	5.088
Ούμπρα και Ώχρα	5.969	5.099	5.564	7.427
Μπεντονίτης	100.625	139.018	176.527	167.457
Γύψος	222.245	270.190	197.061	146.750
Ασβέστης	----	298	----	----
Ογκόλιθοι και πέτρα οικοδομής	3.311	3.198	3.588	2.649
Άλλα	----	----	----	280